

CORE095 Filozofie o smyslu života

ZS 2024

Program přednášek

- Dějiny etiky jako kontext základních úvah o smyslu života – Friedrich Nietzsche, Albert Camus, Walker Percy, Aristotelés a *Etika Níkomachova* – od účelu, konečného cíle a nejvyššího dobra k otázce po smyslu.
- Typologie strategií odpovídání na otázku po smyslu života – víme o čem mluvíme, když mluvíme o smyslu?
- Otázka po smyslu života v kontextu náboženství – Spinoza a *Etika*, Peter Sloterdijk a *Sphären*.
- Může být otázka po smysl života pokládána za absurdní a nesmyslnou a pokud ano, proč? Schopenhauer, Nietzsche, Darwin, Dennett a trochu produktivní skepse
- Smysl života z perspektivy lidské konečnosti – smrt jako jedna z odpovědí po smyslu života
- Filozofické variace odpovědí po smyslu života v oblasti umělecké tvorby (od Monty Pythonů k Woody Allenovi a dalším)

Camus s dcerou Catherine, Řecko 1958

Existuje pouze jeden opravdu závažný filozofický problém: je to sebevražda. Rozhodnout se, zda život stojí nebo nestojí za to, abychom ho žili, znamená zodpovědět základní filozofickou otázku. Všechno ostatní, zda je svět trojrozměrný, zda duch má devět nebo dvanáct kategorií, je až druhotné.

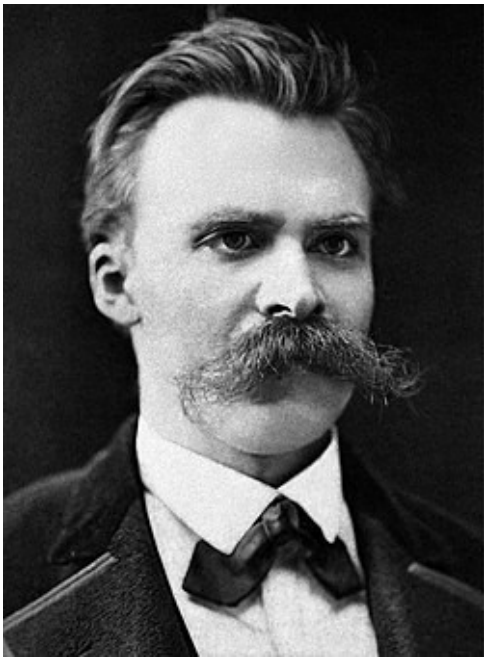
[...] mnoho lidí umírá, protože se domnívají, že život nestojí za to, aby ho žili. Znam však jiné lidi, kteří se zcela paradoxně nechávají zabít pro ideje nebo iluze, jež jim poskytují důvod, proč žít (to, čemu říkáme důvod žít, je zároveň skvělý důvod, proč umírat). Proto soudím, že nejnaléhavější otázkou je otázka po smyslu života. Jak ji zodpovědět?

CAMUS, Albert. *Mýtus o Sisyfovi*. Praha: Svoboda, 1995, s. 14 a 15.

*Sebevraždu páchají pouze optimisté,
protože jen ti se domnívají,
že tím něco změní.*

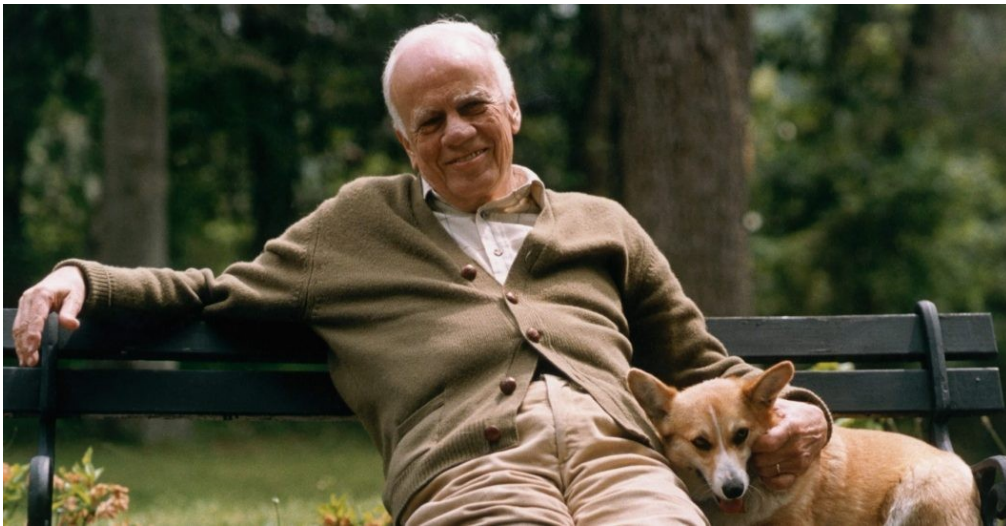
CIORAN, E. M. *Sylogismy hořkosti*. Malá díla. Olomouc:
Votobia, 1995.

Der Gedanke an den Selbstmord ist ein starkes Trostmittel: mit ihm kommt man gut über manche böse Nacht hinweg.

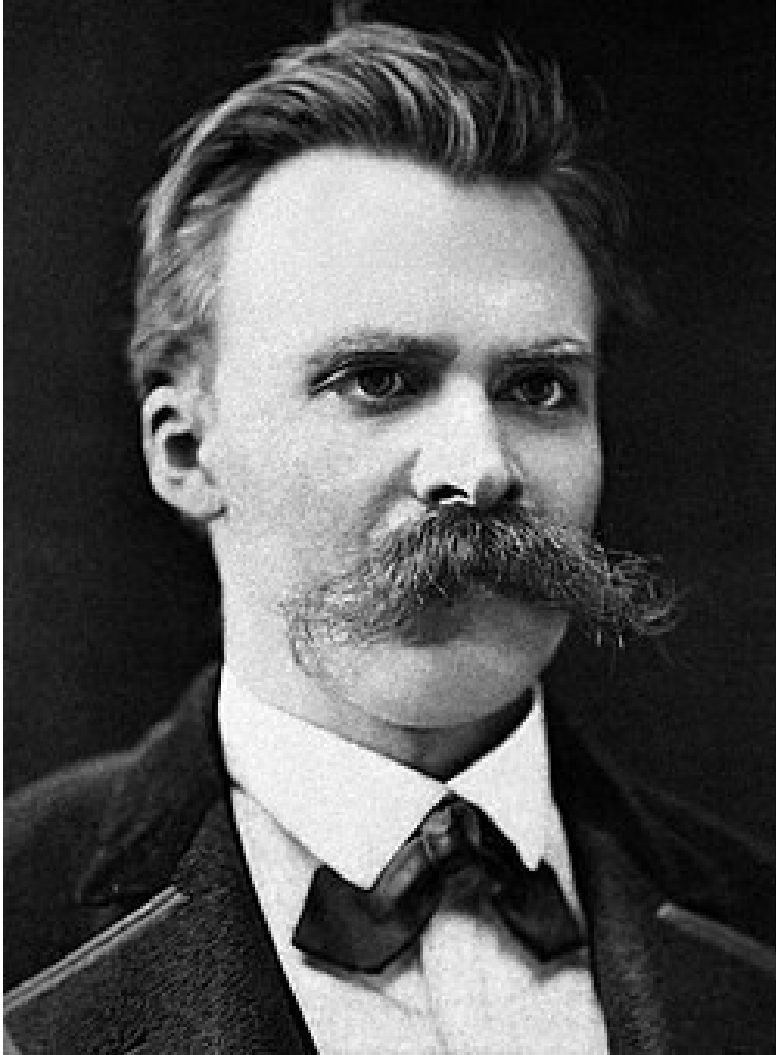
(Myšlenka na sebevraždu je silným útěšným prostředkem: s ní lze překonat mnohou zlou noc.)

NIETZSCHE, Friedrich. *Mimo dobro a zlo: předehra k filosofii budoucnosti*. Praha: Aurora, 1996, § 157

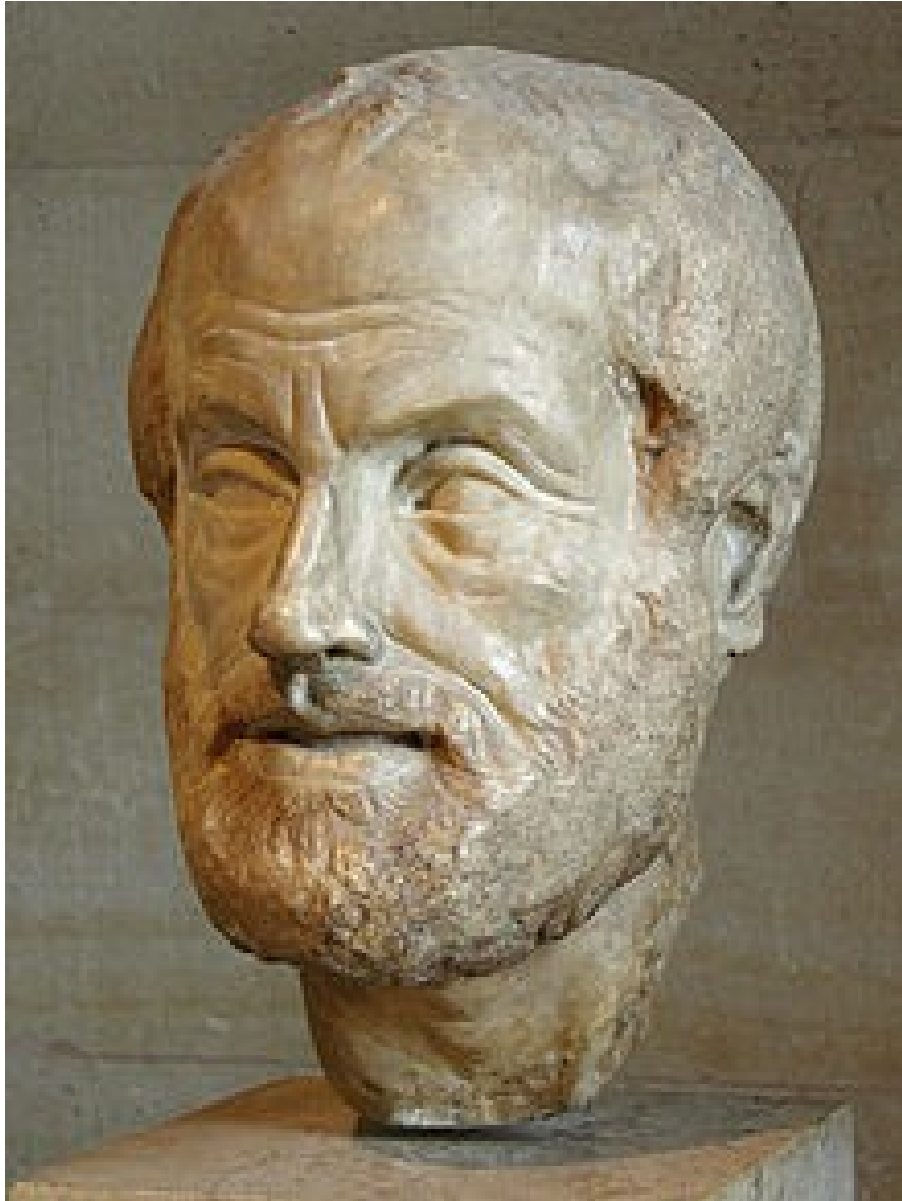
Kate Cutrerová (stáří 25 let): *Sebevražda je tím jediným, co mě drží naživu. Když se podělá všechno ostatní, musím myslet na sebevraždu a na 0,00 sekundy je mi zase dobře. Kdybych se nemohla zabít – hm, to by byl důvod to učinit. Můžu žít bez Nambutalu nebo bez detektivek, ale ne bez sebevraždy.*

PERCY, Walker. *The moviegoer*. New York: Ballantine Books, 1988.

Většina lidí se zřejmě vůbec nepovažuje za individua; ukazují to jejich životy. (...) Pouze ve třech formách existence zůstává člověk individuem: jako filozof, světec a umělec. Člověk vidí pouze to, čím člověk vědecký ubíjí svůj život: co má řecká nauka o částicích společného se smyslem života? - Tak i zde vidíme, jak nesčetní lidé vlastně žijí pouze přípravu ke skutečnému člověku: např. filologové jako přípravu na život filozofa, který dokáže používat svoji mravenčí práci k tomu, aby předložil výroky o hodnotě života (aby se vyjádřil k hodnotě života). Samozřejmě, že pokud neexistuje žádné vedení, je větší část této mravenčí práce prostě nesmyslná a zbytečná.

NIETZSCHE, Friedrich. Nachgelassene Fragmente. In: Nietzsche Source On-line)

Aristotelés (384 – 322 před n. l.)

Etika Níkomachova, I. kniha a
X. kniha

ARISTOTELÉS. *Etika
Níkomachova*. 2. rozš. vyd.
Praha: Rezek, 1996.

Postavení etiky v systému Aristotelovy filozofie:
teoretické, poiетické a *praktické* disciplíny

praktické disciplíny – jsou spjaté:

s *jednáním* (*praxeis*)

se *změnami skutečnosti*

zaměřují se na zdařilé jednání samotné

etika - část praktické filozofie, která se zabývá otázkami
dobrého života jednotlivce, pojmem a získáním ctností;

předmětem etiky: věci, které mohou být tak i jinak

Kompozice EN - vlevo dle témat, vpravo dle jednotlivých knih.

Kniha I: metoda etiky, její předmět (štěstí- <i>eudaimonia</i>); kritika Platónovy ideje dobra	Kniha I: o štěstí
Kniha II-V: dva druhy ctností: morální ctnosti (<i>aretai ethikai</i>); témata a) svobodné vůle, b) rozhodování c) odpovědnosti (III 1-7); v V knize předkládá analýzu ctnosti spravedlnosti	Knihy II a III 8-IV: o morálních ctnostech
Kniha VI: kognitivní kompetence člověka - dianoetické ctnostmi (neboli ctnosti rozumu); pojednání o moudrosti (<i>fronésis</i>).	Kniha III 1-7: o svobodě vůle, rozhodování a odpovědnosti
První část knihy VII (1-11): analýza problému slabosti vůle (<i>akrasia</i>)	Kniha V: o spravedlnosti
Druhá část VII knihy (12-15) a začátek knihy X (1-5): analýza slasti (<i>hédoné</i>)	Kniha VI: o ctnostech rozumu
Knihy VIII a IX. přátelství (<i>philia</i>)	Kniha VII 1-11: o slabosti vůle
Druhá část poslední knihy (X 6-9): dvě životní formy, které naplňují v první knize zmíněná kritéria štěstí; představuje v nich teoretický a (mravně)-politický život	Kniha VII 12-15: první pojednání o slasti
	Kniha VIII-IX: o přátelství
	Kniha X 1-5: druhé pojednání o slasti
	Kniha X 6-9: o teoretickém a politickém životě; X 10 obsahuje poznámky o výchově ke ctnostem a vysvětlení souvislosti etiky a politiky